

Eamon De Valera i el català

Paga la pena la creació d'un estat propi si es perd el català, l'eix central del catalanisme? Aquesta és la remor de fons que embosca el manifest del Grup Koiné en vistes d'una hipotètica República Catalana.

El moviment independentista que ha pres força en el darrer lustre el conformen dos components bàsics: la preocupació pels aspectes culturals, per la llengua, per allò tan difús del *fet diferencial*, i la preocupació sobretot pel benestar, per la possibilitat de viure millor. En cada independentista conviuen els dos components amb més o menys mesura, però en general en el gruix d'aquells qui han abraçat aquesta causa en els darrers anys el segon hi és present en una dosi més alta.

Aquells per a qui la qüestió de la *raó de ser*, d'una identitat cultural i lingüística, té un pes més rellevant en el seu independentisme desitgen que un nou estat millori la qualitat de vida però que tingui les eines per fer del català la llengua central del país i, així, una Catalunya catalana. A moltes d'aquestes persones una República Catalana amb la llengua castellana hegemònica i un català residual els fa basarda.

En general –excepte quan, en un exemple de franquesa que cal agrair, es presenten manifestos com el de Koiné–, es tracta d'un factor pel qual es passa de llarg. No se'n parla perquè, com el catalanisme en el seu conjunt, l'independentisme també conté certes ambigüitats que li donen força però que a la vegada el debiliten.

Els partits polítics, CDC i ERC de manera principal, han entès que, sense sumar al sobiranisme un gruix important de persones per a les quals pesa més la preocupació pel seu benestar que no pas la salut del català o l'afany de diferenciació

“amb els altres”, l'estat propi no és possible. No ho és perquè el país té la composició social i lingüística que té i no es pot dissenyar a la carta.

Malgrat la legítima demanda del Grup Koiné, és ben probable que fins i tot fent del català l'única llengua oficial la mesura no aturés la davallada en el seu ús –no més cal parar l'orella al carrer–. Si és així, per a aquells independentistes molt preocupats per la *raó de ser* lligada a la llengua, la qüestió és: ¿paga la pena crear un nou estat on el català sigui residual? La resposta no és senzilla perquè per a molts implica un canvi de paradigma.

El catalanisme s'ha volgut explicar sovint a través de models exteriors. Un d'ells, utilitzat fins a l'extenuació sobretot per l'independentisme, és l'irlandès. Una de les figures emblemàtiques de la Irlande

JOAN ESCULIES

ESCRIPTOR I HISTORIADOR

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

da moderna i de la consecució de la seva independència del Regne Unit fou Eamon De Valera (1882-1975). El polític tenia molt clara la importància de la llengua irlandesa per al nacionalisme.

“Si mai hagués d'escollir –exposava– entre l'irlandès i la llibertat, escolliria el primer perquè mentre tens la llengua tens la potencialitat d'obtenir la llibertat: la llengua duu en si mateixa la nacionalitat i la nacionalitat conté el desig de llibertat”. I afegia: “Es pot perdre la llibertat cinquanta vegades, però mentre la llengua i els sentiments que s'hi consagren romanguin amb nosaltres, estarem preparats per aconseguir la llibertat perduda. En canvi, si la llengua mor, no la podrem recuperar més”.

L'independentisme irlandès –descomptant ajuts externs i *real-*

politik– va reeixir perquè en el fet de deslligar-se del domini britànic s'hi veia una oportunitat de viure millor. Després de 1921 i malgrat l'esforç per normalitzar-ne l'ús, l'irlandès és avui molt secundari. I, com en el cas de la llengua, la piconadora de la modernitat va acabar també amb la imatge de la Irlanda irlandesa.

El 1937 De Valera va impulsar la segona Constitució d'Irlanda, que incloïa l'irlandès com a “llengua nacional” i primera llengua oficial de la nació, i l'anglès com “una” segona llengua oficial. Incloïa també l'ús de mots gaèlics per remarcar la identitat històrica i cultural d'Irlanda, com *taoiseach* per designar el cap del govern. De Valera n'exercí en tres períodes entre les dècades dels anys trenta i cinquanta i fou president d'Irlanda entre 1959 i 1973.

La inclusió de l'anglès a la Constitució no fou el que propicià la minorització de l'irlandès: a les acaballes dels anys trenta del segle vint no més d'un 15% el parlava i llegia. L'anglès ja l'havia substituït i era una realitat tan flagrant a l'illa –no més cal pensar en quina llengua escrivien els seus millors literats– que De Valera no s'hi pogué girar d'esquena. Els seus conciutadans se sentien molt irlandesos, però el gaèlic ja no els era útil. A pesar d'això i del que predicava, el polític no sembla pas que volgués renunciar a presidir una Irlanda més lliure però menys bucòlica per retirar-se a les illes Aran en un residu de la Irlanda irlandesa.

Com el catalanisme, l'independentisme conté certes ambigüitats que li donen força però que a la vegada el debiliten

SUSANA SUBIRANA

De com produir moments històrics

❖ Tal com era de preveure, la reunió d'ahir entre el PSOE, Podem i Ciutadans (no necessàriament per aquest ordre) va acabar en poc i brut. Les diferents formacions varen denunciar posicions “distantes” (no varen dir “irreconciliables”, cosa que s'agraeix) i els de Ciutadans es varen dedicar a evocar el seu document d'acord de govern amb els socialistes, del qual sembla que ja només s'enrecorden ells. No es veu cap possibilitat que la suposada extrema esquerra de Podem i la positivament coneguda extrema dreta de Ciutadans, altrament coneguts com a C's, es posin d'acord ni que sigui per demanar un vermut a la barra del bar, i mentrestant els socialistes no es cansen de posar-se de perfil, ni que sigui al preu de fer que la investidura de Pedro Sánchez com a president d'Espanya sigui tan remota com la probabilitat que jo em faci monja.

❖ Era, havien afirmat alguns, una reunió històrica, com també era històric en el seu moment, segons el mateix Pedro Sánchez, l'acord entre la seva formació i la que encapçala Albert Rivera. No ho dubtem. De fet, la història és un procés que no es construeix a base de grans efemèrides, sinó amb l'acumulació del dia a dia, la qual cosa fa que dins els registres de la història també hi quedin reflectits episodis estèrils o directament ridículs, com és el cas que ens ocupa.

❖ No cal ser gaire espavilat per entendre que Espanya va directa a unes noves eleccions el proper 26 de juny, que també seran històriques ni que sigui pel fet que, del 20 de desembre passat ençà, s'haurà

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRIPTOR

Rajoy deixa que els temes es podreixin i el PSOE, C's i Podem es consumeixen en la seva incoherència

acumulat mig any de desgovern a causa de la irresponsabilitat dels dirigents polítics espanyols. Començant per Mariano Rajoy, que continua essent president ni que sigui en funcions, i que s'enroca a la seva cadira d'una manera tan tossuda com impenitentable. Tal com va dir Rajoy en el seu dia al ministre De Guindos, Espanya no és Uganda. Afortunadament per als ugandesos, ens veiem obligats a afegir.

❖ El que sí que em sembla que és indiscutiblement històric és el moment d'esterilitat i d'estolidesa que viu aquestes setmanes la política espanyola. Mariano Rajoy es dedica a aplicar la seva recepta tradicional, segons la qual

com més deixes que es podreixin els assumptes més temps guanyes i, per tant, tot això que tens a favor, i que es pot resumir amb l'expressió de guanyar per pur avoriment. Mentrestant, la impossible esquadra hipotèticament configurada per PSOE, Podem i C's no tan sols es consumeix dins la seva pròpia impaciència, sinó també dins la seva pròpia incoherència i, sobretot, dins la seva pròpia incompetència.

❖ No hi donem més voltes, a cada dia que passa els ciutadans espanyols (vostè que em llegeix i jo mateix en som, tant si ens agrada com si no ens agrada) som més víctimes d'una estafa a gran escala, tan costosa dineràriament com improductiva socialment. Una estafa insuportable, no n'hi ha cap dubte. Però això sí, històrica sense cap mena de dubte.